

Prevenió d'incendis forestals: normativa i regulació d'aplicació a Catalunya. Infraccions. El Pla especial d'emergències per a incendis forestals de Catalunya (INFOCAT). Les agrupacions de defensa forestal (ADF): regulació legal. El Pla Alfa.

Prevenió d'incendis forestals: normativa i regulació d'aplicació a Catalunya

9.1.1. Introducció

La prevenió d'incendis forestals és forma part de les competències en matèria d'intervenció administrativa i d'usos de la forest, previstes a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya com a competència compartida de la Generalitat (art. 116.2.b).

La legislació bàsica estatal en matèria de forests, la Llei estatal 43/2003, de 21 de novembre, de forests, té un capítol dedicat als incendis forestals (arts. 43 -50) i la Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya també conté diverses regulacions en referència als incendis forestals (arts. 33, 39, 40).

Diversos reglaments han regulat les mesures de prevenió d'incendis forestals: el Decret 64/1995, de 7 de març, de mesures de prevenió d'incendis forestals, el Decret 130/1998, de 12 de maig, pel qual s'estableixen mesures de prevenió d'incendis forestals en les àrees d'influència de carreteres, el Decret 268/1998, de 23 de juliol, pel qual s'estableixen mesures de tallada periòdica i selectiva de vegetació en la zona d'influència de les línies aèries de conducció elèctrica per a la prevenió d'incendis forestals i la seguretat de les instal·lacions, i l'Ordre MAB/62/2003, de 13 de febrer, per la qual es despleguen les mesures preventives que estableix el Decret 64/1995, de 7 de març, pel qual s'estableixen mesures de prevenió d'incendis forestals.

D'altra banda, el Codi penal espanyol (Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal) tipifica el delictes d'incendi forestal als articles 352 a 355.

9.1.2. Regulació bàsica estatal: la Llei estatal 43/2003 de forests

■ Definició d'incendi forestal : foc que es propaga sense control sobre combustibles forestals situats a la forest.

■ Defensa contra incendis forestals : Correspon a les administracions públiques competents la responsabilitat de l'organització de la defensa contra els incendis forestals. Amb aquesta finalitat, han d'adoptar, de manera coordinada, mesures conduents a la prevenió, la detecció i l'extinció dels incendis forestals, sigui quina sigui la titularitat de les forests.

■ Prevenió dels incendis forestals : L'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes han d'organitzar coordinadament programes específics de prevenió d'incendis forestals basats en investigacions sobre la causalitat i, en particular, sobre les motivacions que puguin ocasionar intencionalitat en l'origen.

■ Obligació d'avís : Qualsevol persona que adverteixi l'existència o la iniciació d'un incendi forestal està obligada a avisar l'autoritat competent o els serveis d'

emer gència i, si escau, a col·laborar, dins les seves possibilitats, en l'extinció de l'incendi.

■ **Manteniment i restauració del caràcter forestal dels terrenys incendiats :** Les comunitats autònomes han de garantir les condicions per la restauració de la vegetació dels terrenys forestals incendiats i, queda prohibit el canvi de l'ús forestal per raó de l'incendi. Igualment han de determinar els terminis i procediments per fer efectiva aquesta prohibició. L'òrgan competent de la comunitat autònoma ha de fixar les mesures encaminades a la retirada de la fusta cremada i a la restauració de la coberta vegetal afectada pels incendis que, en tot cas, han d'incloure l'acotament temporal dels aprofitaments o activitats incompatibles amb la seva regeneració i, en particular, el pasturatge, per un termini superior a 1 any, llevat autorització expressa de l'òrgan esmentat.

9.1.3. Regulació de la Llei 6/1988, forestal de Catalunya

Conté diverses regulacions en referència a la prevenció d'incendis forestals (articles 33, 39 i 40), però a nivell operatiu, convé tenir presents la definició de terreny forestal o forests, i la tipificació de la infracció d'incompliment de les mesures de prevenció d'incendis forestals.

■ **Definició de terrenys forestals o forests :**

a) Els sòls rústics poblats d'espècies arbòries o arbustives, de matolls i d'herbes.

b) Els erms situats en els límits dels boscos que siguin necessaris per a la protecció d'aquests.

c) Els erms que, per llurs característiques, siguin adequats per a l'aforestació o la reforestació.

Es consideren també com a terrenys forestals els prats de regeneració natural, els aiguamolls, els rasos poblats anteriorment i transformats sense l'autorització corresponent i les pistes i camins forestals.

Es consideren com a terrenys forestals temporals, amb una durada mínima del torn de l'espècie, els terrenys agrícoles que circumstancialment són objecte d'explotació forestal amb espècies de creixement ràpid.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 357

9.1.4. Decret 64/1995, de 7 de març, pel qual s'estableixen mesures de prevenció d'incendis forestals.

9.1.4.1. Àmbit d'aplicació

Les normes i prohibicions contingudes en aquest Decret seran d'aplicació a tots els terrenys forestals de Catalunya definits a l'article 2 de la Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya, siguin o no poblats d'espècies arbòries, i a la franja de 500 metres que els envolta.

9.1.4.2. Definicions

■ **Zona de seguretat :** una franja de terreny lliure de vegetació baixa i arbustiva, d'arbres i de restes vegetals o de qualsevol mena de material que pugui propagar el foc.

■ **Zona de protecció:** una franja de terreny permanentment lliure de vegetació baixa i arbustiva, amb la massa forestal aclarida (densitat d'arbres adults inferior a 150 peus/ha, amb una distribució homogènia sobre el terreny), les branques baixes esporgades (un terç de la seva alçada amb un màxim de 5 metres), i neta de vegetació seca i morta durant l'època de màxim risc d'incendi, així com de qualsevol mena de residu vegetal o d'altre tipus que pugui afavorir la propagació del foc.

9.1.4.3. Normes d'aplicació general durant tot l'any

- Urbanitzacions, habitatges i explotacions agràries, instal·lacions de caràcter industrial i de serveis: Vegeu el tema 10 de la present guia d'estudi.
- Línies elèctriques: Vegeu el tema 10 de la present guia d'estudi.
- Vies de comunicació:
 - o Carreteres: Vegeu el tema 10 de la present guia d'estudi.
 - o Vies fèrries: els titulars i responsables d'instal·lacions ferroviàries tenen l'obligació de mantenir una amplada mínima de dos metres des dels rails com a zona de seguretat.
- Abocadors: Vegeu el tema 10 de la present guia d'estudi.
- Àrees recreatives i àrees d'acampada: Vegeu el tema 10 de la present guia d'estudi.
- Treballs de neteja i manteniment en zones de seguretat i de protecció: no es podran realitzar durant el període comprès entre el 15 de març i el 15 d'octubre, excepte autorització excepcional de la direcció general competent en matèria de prevenció d'incendis forestals. Les restes vegetals no es podran deixar dins la zona de protecció o la zona de seguretat.
- Aprofitaments forestals: Vegeu el tema 10 de la present guia d'estudi.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 358

9.1.4.4. Normes d'aplicació durant el període comprès entre el 16 d'octubre i el 14 de març

Per encendre foc i per utilitzar bufadors en els terrenys forestals i els 500 m. al seu voltant, en el període comprès entre el 16 d'octubre i el 14 de març, s'observaran les mesures preventives següents:

- a) Netejar la zona en què s'efectuï la crema i/o aquella en què s'utilitzi un bufador en un radi de 3,5 m fins a descobrir el sòl.
- b) La crema s'efectuarà com a mínim a 10 metres de distància respecte d'aquells arbres que tinguin més de 60 cm de circumferència, mesurats a 1,20 metres del terra.
- c) La flama generada per la crema no superarà en cap cas els 3 metres d'alçada.
- d) La crema començarà i acabarà amb llum de dia, excepció feta dels focs d'esbarjo. En cap cas no s'abandonarà el lloc fins a la seva total extinció.

Rest a prohibit:

- a) Llençar objectes encesos.
- b) Abocar escombraries i restes vegetals i industrials de qualsevol mena que puguin ser causa de l'inici d'un foc.

Els agents rurals i altres agents de l'autoritat podran establir in situ mesures complementàries per tal de millorar la seguretat, així com aturar les actuacions que s'estiguin duent a terme quan les condicions meteorològiques així ho aconsellin.

9.1.4.5. Normes d'aplicació durant el període comprès entre el 15 de març i el 15 d'octubre

Actuacions no permeses: En els terrenys forestals siguin o no poblats d'espècies arbòries i a la franja de 500 metres que els envolta, en el període comprès entre el 15 de març i el 15 d'octubre, resta prohibit:

- a) Encendre foc per a qualsevol tipus d'activitat sigui quina sigui la seva finalitat. Especialment no es podrà cremar rostolls, marges i restes d'aprofitaments forestals, agrícoles o de jardineria, fer focs d'esbarjo, fer foc per a activitats relacionades amb

l'apicultura .

b) Llençar objectes encesos.

c) Abocar escombraries i restes vegetals i industrials de qualsevol mena que puguin ser causa de l'inici d'un foc.

d) Llençar coets, globus, focs d'artifici o altres artefactes que continguin foc.

e) La utilització de bufadors o similars en obres realitzades en vies de comunicació que travessin terrenys forestals.

Queda exclosa de la prohibició dintre de les àrees recreatives i d'acampada i en parcel·les de les urbanitzacions la utilització dels fogons de gas i de barbacoes d'obra amb mataguspaires

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 359

Autoritzacions: no obstant, el departament competent podrà concedir autoritzacions per realitzar activitats de les relacionades a l'article anterior, les quals seran comunicades al departament competent en matèria d'extinció d'incendis forestals. Els agents rurals i altres agents de l'autoritat podran suspendre in situ aquestes autoritzacions i prendre les mesures complementàries per tal de millorar la seguretat.

NOVETAT: amb l'aprovació de la Llei estatal 7/2022, del 8 d'abril, de residus i sòls contaminats per a una economia circular, les cremes de restes vegetals generades en l'entorn agrari no es podran realitzar i, per tant, tampoc comunicar o autoritzar segons el període de l'any que es realitzaven (totes les restes vegetals passen a ser considerades residus), i només es podran realitzar, amb caràcter excepcional, i sempre que comptin amb la corresponent autorització individualitzada que permeti aquesta crema, per raons de caràcter fitosanitari que no sigui possible abordar amb un altre tipus de tractament (art. 27.3). En la resta de casos, caldrà gestionar-les segons el que preveu l'esmentada Llei.

9.1.4.6. Zones i períodes d'alt risc d'incendi

Es declaren zones d'alt risc d'incendi forestal durant el període comprès entre el 15 de juny i el 15 de setembre, tots dos inclosos, les situades als termes municipals que figuren a l'annex del Decret 64/1995, de 7 de març, de mesures de prevenció d'incendis forestals.

Durant aquest període i en aquestes zones, excepte autorització expressa i excepcional del director general competent en matèria de prevenció d'incendis forestals, no es podran realitzar activitats amb risc d'incendi forestal (enumerades a l'article 15 del Decret 64/1995) i no s'autoritzaran treballs forestals que generin restes vegetals.

9.1.4.7. Mesures extraordinàries

Quan les circumstàncies meteorològiques siguin d'un risc extrem, el departament competent en matèria de prevenció d'incendis forestals queda facultat per dictar mesures extraordinàries, que es donaran a conèixer a través dels mitjans de comunicació i seran d'aplicació els dies i a les zones que s'estableixi. En aquests dies i zones resta prohibit:

a) Encendre cap tipus de foc, inclosa la utilització de fogons de gas, barbacoes de qualsevol mena o similars i fumar.

b) Realitzar qualsevol tipus d'aprofitament forestal.

c) La circulació de persones i vehicles que no estiguin vinculats a la zona.

d) L'acampada lliure.

Quedaran en suspens totes les autoritzacions que s'hagin atorgat.

Temari específic

9.1.5. Llei 5/2003, de 22 d'abril, de mesures de prevenció dels incendis forestals en les urbanitzacions els nuclis de població, les edificacions i les instal·lacions situats en terrenys forestals i Decret 123/2005, de 14 de juny, de mesures de prevenció dels incendis forestals en les urbanitzacions sense continuïtat immediata amb la trama urbana.

Vegeu el tema 10 de la present guia d'estudi.

9.1.6. Decret 130/1998, de 12 de maig, pel qual s'estableixen mesures de prevenció d'incendis forestals en les àrees d'influència de carreteres.

Vegeu el tema 10 de la present guia d'estudi.

9.1.7. Decret 268/1996, de 23 de juliol, pel qual s'estableixen mesures de tallada periòdica i selectiva de vegetació en la zona d'influència de les línies aèries de conducció elèctrica per a la prevenció d'incendis forestals i la seguretat de les instal·lacions.

Vegeu el tema 10 de la present guia d'estudi.

9.1.8. ORDRE MAB/62/2003, de 13 de febrer, per la qual es despleguen les mesures preventives que estableix el Decret 64/1995, de 7 de març, pel qual s'estableixen mesures de prevenció d'incendis forestals.

Vegeu el tema 10 de la present guia d'estudi.

9.1.9. Normativa de referència

- Llei 5/2003, de 22 d'abril, de mesures de prevenció dels incendis forestals en les urbanitzacions els nuclis de població, les edificacions i les instal·lacions situats en terrenys forestals.
- Decret 123/2005, de 14 de juny, de mesures de prevenció dels incendis forestals en les urbanitzacions sense continuïtat immediata amb la trama urbana.
- Decret 130/1998, de 12 de maig, pel qual s'estableixen mesures de prevenció d'incendis forestals en les àrees d'influència de carreteres.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 361

- Decret 268/1996, de 23 de juliol, pel qual s'estableixen mesures de tallada periòdica i selectiva de vegetació en la zona d'influència de les línies aèries de conducció elèctrica per a la prevenció d'incendis forestals i la seguretat de les instal·lacions.
- Decret 64/1995, de 7 de març, pel qual s'estableixen mesures de prevenció d'incendis forestals.
- ORDRE MAB/62/2003, de 13 de febrer, per la qual es despleguen les mesures preventives que estableix el Decret 64/1995, de 7 de març, pel qual s'estableixen mesures de prevenció d'incendis forestals.
- Ordre de 21 de juny de 1993, sobre cremes controlades en zones d'alta muntanya.
- Llei 7/2022, de 8 d'abril, de residus i sòls contaminats per una economia circular.

Infraccions

9.2.1. Introducció i regulació

L'incompliment de les normes reglamentàries que regulen les mesures de prevenció

d'incendis forestals (el Decret 64/1995, de 7 de març, de mesures de prevenció d'incendis forestals, el Decret 130/1998, de 12 de maig, pel qual s'estableixen mesures de prevenció d'incendis forestals en les àrees d'influència de carreteres, el Decret 268/1998, de 23 de juliol, pel qual s'estableixen mesures de tallada periòdica i selectiva de vegetació en la zona d'influència de les línies aèries de conducció elèctrica per a la prevenció d'incendis forestals i la seguretat de les instal·lacions, i l'Ordre MAB/62/2003, de 13 de febrer, per la qual es despleguen les mesures preventives que estableix el Decret 64/1995, de 7 de març, pel qual s'estableixen mesures de prevenció d'incendis forestals) es sanciona d'acord amb les infraccions tipificades:

- Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya.

Article 74.j. L'incompliment de les disposicions dictades en matèria de prevenció d'incendis forestals.

- Llei estatal 43/2003, de 21 de novembre, de forests.

Article 67.e) L'incompliment de les disposicions que regulin l'ús del foc dictades en matèria de prevenció i extinció d'incendis forestals.

9.2.2. Normativa de referència

- Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya.

- Llei estatal 43/2003, de 21 de novembre, de forests.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 362

El Pla especial d'emergències per a incendis forestals de Catalunya (INFOCAT).

9.3.1. Introducció

L'INFOCAT és un pla especial de protecció civil que preveu la gestió d'emergències per incendis forestals a Catalunya. El pla INFOCAT va ser aprovat l'any 1994 pel Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya i s'actualitza cada any per adequar-lo a petits canvis i mantenir-lo operatiu.

L'objectiu del Pla INFOCAT és establir el marc jurídic -funcional per fer front a les emergències per incendis forestals, dins de l'àmbit territorial de Catalunya, establint els avisos, l'organització i els procediments d'actuació dels serveis de la Generalitat de Catalunya, de les altres administracions públiques i també de les entitats privades que tinguin un paper rellevant en la gestió d'aquest tipus d'emergències.

El Pla INFOCAT inclou la quantificació i la localització dins del territori de Catalunya, dels aspectes fonamentals per a l'anàlisi de risc, zonificació del territori, desplegament de mitjans i recursos i localització d'infraestructures per als treballs d'actuació en cas d'emergència.

9.3.1.1. Abast territorial

L'abast territorial del Pla és tot el territori de Catalunya. Als efectes del Pla INFOCAT, es podran introduir sectors de risc per als quals les accions previstes en el Pla es concretaran en els corresponents plans d'actuació.

9.3.1.2. Abast institucional i corporatiu

■ Els organismes, serveis i entitats que intervenen en l'operativitat del Pla són els següents:

■ La direcció general competent en matèria de prevenció d'incendis forestals (DGEFGM)

■ La direcció general d'Agents Rurals (DGAR)

- La direcció general competent en matèria de protecció civil (DGPC)
 - La direcció general competent en seguretat ciutadana (DGP)
 - La direcció general competent en extinció d'incendis (DGPEIS)
 - L'organisme competent en de serveis meteorològics (SMC)
 - L'organisme competent en transport sanitari urgent (SEM) així com la resta d'organismes i entitats públiques i privades prestadores de serveis sanitaris a la població
 - L'organització coordinadora d'Agrupacions de Defensa Forestal (SFADF)
 - Ajuntaments, consells comarcals, diputacions
- Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 363

- Altres ens (particulars, mitjans de comunicació, organismes experts,...)
- Creu Roja
- Entitats gestores de la xarxa viària i ferroviària, públiques i privades. Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya. RENFE i ADIF. Servei Català de Trànsit. Centre de Control de carreteres de l'Estat. Centre de Control de carreteres de les Diputacions de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona
- Direcció General d'Infraestructures i Mobilitat Terrestre
- Entitats responsables de gestió dels serveis bàsics
- Serveis de protecció civil locals i estatals
- Subdireccions Territorials del Departament d'Interior
- Delegacions del Govern de la Generalitat de Catalunya

9.3.2. Conceptes bàsics

Als efectes del Pla INFOCAT, es defineixen una sèrie de conceptes:

- Àrea general d'operacions (AGO): zona on actua el grup d'intervenció en un incendi forestal.
- Confinament : acció de tancar algú en un espai limitat i aïllat de l'exterior, preferentment sense finestres, obturant-ne amb cura les obertures -incloses les entrades d'aire - després d'haver aturat les instal·lacions de climatització i ventilació fins que el perill ha desaparegut.
- Distància d'intervenció: és la distància d'un incendi a un element vulnerable, el front del qual ha d'arribar a afectar el nucli habitat en un temps semblant al requerit per a l'evacuació de la població d'aquest nucli.
- Efecte dòmino : és l'efecte de produir-se una afectació a algun element perillós com a conseqüència de l'incendi forestal, que a la seva vegada pot produir un accident o emergència nova.
- Element especialment vulnerable : element que exposat a un determinat nivell de perillositat és susceptible de patir danys més greus que un element vulnerable.
- Element vulnerable : element que exposat a un determinat nivell de perillositat és susceptible de patir danys.
- Evacuació : conjunt d'accions encaminades a abandonar o fer desallotjar la població de les zones de risc. Es pot diferenciar una evacuació espontània i una programada . Una evacuació espontània és aquella que es du a terme de forma impulsiva i natural per part de les persones que perceben estar en perill. Una evacuació programada és aquella en què alguna autoritat n'ha ordenat l'evacuació després de valorar que es compleixen les garanties de seguretat per a les persones i que, per tant, es pot procedir a la seva evacuació de manera segura.
- Exposició : caracterització i quantificació d'un element vulnerable o sistema en relació a un nivell de perillositat determinat .
- Gran incendi forestal (GIF) : incendi que manté de forma sostinguda una

velocitat, intensitat lineal i longitud de flama que supera la capacitat dels sistemes
Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 364
d'extinció, que poden afectar de forma important la població o que afecta més de
500 ha.

■ Incendi forestal : foc que s'estén sense control sobre terreny forestal, afectant
vegetació que no estava destinada a cremar.

■ Incendi actiu: quan el foc propaga activament i té capacitat lliure per seguir
creixent. El foc segueix la seva propagació però els mitjans d'extinció ja hi estan
treballant.

■ Incendi estabilitzat: el foc encara propaga a punts, però la seva dinàmica no
supera la capacitat d'extinció. En aquesta situació el seu perímetre encara no
està encerclat per instal·lacions d'aigua ni discontinuïtats dels combustibles que
n'aturin la seva propagació.

■ Incendi controlat: quan el foc ja no propaga lliurement no es pot donar per
extingit ja que té punts calents que poden reactivar l'incendi. La seva capacitat
per avançar ha estat aturada però falta el remat del perímetre.

■ Incendi extingit: el foc no propaga i no té capacitat de reiniciar-se. En aquest
moment es quan el retén comença i quan es poden començar a retirar mitjans
del perímetre. Després d'aquesta fase si es reinicia és ja un nou incendi i no
part de l'anterior.

■ Índex de risc d'incendi forestal : valors indicatius del risc d'incendi forestal en
una zona determinada.

■ Mobilització : conjunt d'operacions o tasques per a la posada en marxa de
mitjans, recursos i serveis per a la lluita contra incendis forestals.

■ No tenir continuïtat immediata amb la trama urbana: als efectes del Pla
INFOCAT, es defineix com tenir una posició en el territori separada dels sòls
urbans o urbanitzables ja urbanitzats.

■ Perill (perillositat) : freqüència en què es produeix un fenomen d'una
determinada intensitat en una àrea i un interval de temps determinat. En el Pla
INFOCAT, aquesta perillositat és un valor característic de cada punt del territori
que inclou la influència dels diferents factors relacionats amb la probabilitat i
intensitat dels incendis forestals.

■ Perímetre de Protecció Prioritària (PPP) : zona amb un gran risc d'incendi
forestal i amb una continuïtat de la massa forestal en la qual es poden produir
GIF; els límits d'aquestes zones es corresponen amb gran infraestructures de la
xarxa viària, a corredors no forestals ocupats per conreus, a nuclis de població,
a la xarxa hidrogràfica, etc.

■ Pla Alfa : procediment operatiu de la Direcció General d'Ecosistemes Forestals i
Gestió del Medi on s'estableixen les actuacions dels efectius de vigilància i
prevenció d'incendis forestals desplegats sobre el territori. Comprèn 4 nivells
possibles i l'activació de cada nivell comporta un grau de mobilització dels
efectius de vigilància i prevenció d'incendis forestals associat a unes tasques
adequades al grau de perill.

■ Risc d'incendi forestal : probabilitat que es produeixi un incendi en una àrea i
en un interval de temps determinats.

■ Sector de risc : àrea amb una vulnerabilitat més o menys elevada i que resulta
especialment complicada pel que fa a la gestió d'emergències i en la qual cal
aprofundir en l'anàlisi del risc d'incendis forestals.

■ SISCOP : sigles del Sistema de Comandament d'Incidents, que és un sistema
de comandament estandarditzat i flexible que utilitza el Cos de Bombers de la
Generalitat de Catalunya. Aquest sistema permet la integració progressiva de
mitjans en funció de la magnitud de l'emergència per assegurar la capacitat de

decisió en l'escala de comandament.

■ **Terreny forestal** : aquell definit així a la Llei 6/1988, d' 30 de març, forestal de Catalunya. És a dir, aquell en el qual vegeten espècies arbòries, arbustives de Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 365
matoll o herbàcies, espontàniament o bé que procedeixin de sembrat o plantació, sempre i quan no siguin característiques del conreu agrícola o siguin objecte d'aquest.

■ **Vulnerabilitat** : predisposició intrínseca d'un element o sistema a patir danys davant d'un fenomen d'una intensitat determinada. En el Pla INFOCAT aquesta vulnerabilitat és un valor característic de cada punt del territori que inclou la suma dels valors assignats a uns determinats grups d'elements vulnerables.

9.3.3. Coneixement del risc

El coneixement del risc és un element bàsic en la planificació i gestió de l'emergència. Cal conèixer amb precisió els factors que condicionen el risc i la variació d'aquest en funció de paràmetres més estables com són el combustible, la topografia, la insolació, etc. i en funció de variables més canviants com les condicions atmosfèriques, el dèficit hídric del combustible, etc. per poder fer un seguiment precís de l'evolució temporal del risc d'incendi en situacions atmosfèriques adverses.

Per conèixer el risc s'ha de determinar el perill (o preferiblement, perillositat), la vulnerabilitat dels diferents elements que es poden veure afectats i l'exposició d'elements vulnerables al perill.

9.3.3.1. Anàlisi del perill

El perill o perillositat dels incendis forestals potencials queda definida quan es coneixen les seves característiques de severitat (intensitat o magnitud) i de probabilitat. Per a l'anàlisi general de perill d'el Pla INFOCAT això es concreta en l'elaboració de mapes de perill. Els mapes de perill caracteritzen el territori assignant-li un valor relacionat amb la probabilitat que es produeixi un incendi i amb la magnitud que pot adquirir una vegada iniciat.

Els principals mapes de perill són el "mapa bàsic de perill d'incendis forestals" i el "mapa dinàmic de perill d'incendis forestals".

El "mapa bàsic de perill d'incendis forestals" és un mapa "estàtic" en el sentit que defineix un estat del territori estimatiu de la freqüència i la intensitat amb què s'hi pot produir el perill d'incendi, i, en conseqüència, els factors dinàmics de perill són considerats a partir de les mitjanes de les seves sèries (i no conforme a situacions temporals o momentànies, que són objecte del mapa dinàmic de perill).

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 366

Mapa bàsic de perill d'incendis forestals

El "mapa dinàmic de perill d'incendis forestals" s'elabora diàriament tenint en compte diversos factors del territori:

■ Mesura directa en camp d'humitat de combustibles (estat de la vegetació)

■ Mapes de variables i índexs de perill de component meteorològic (evolució e les variables meteorològiques)

■ Càlcul de percentils de les variables bàsiques (sequera...).

■ Informació històrica d'incendis i situacions ocorregudes els darrers anys (causalitat en l'ocurrència dels incendis)

■ Gràfics de sensors específics de seguiment del risc (humitat del terra...).

■ Seguiment de patrons meteorològics sinòptics relacionats amb el risc d'incendi (p ex situacions de sud).

■ Mapes estàtics: combustibles forestals, inflamabilitat, altimetria...

Temari específic

Guia d'estudi. [Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals](#) | 367

Mapa dinàmic de perill d'incendis forestals

9.3.3.2. Anàlisi de la vulnerabilitat

Aquells elements que poden patir els efectes d'un incendi forestal s'anomenen elements vulnerables. Estrictament parlant, en l'anàlisi de la vulnerabilitat es tracta de determinar quins poden ser els danys que poden patir aquests elements en funció de les característiques dels possibles incendis forestals.

Mapa de vulnerabilitat

Temari específic

Guia d'estudi. [Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals](#) | 368

9.3.4. Perímetres de protecció prioritària

La Direcció General d'Ecosistemes Forestals i Gestió del Medi ha elaborat una zonificació de les masses forestals. Aquesta zonificació es basa en el fet que són àmbits territorials amb un gran perill d'incendi forestal i que, degut a la continuïtat de la massa forestal, poden patir incendis forestals que esdevinguin GIF. Els límits d'aquestes zones es corresponen amb grans infraestructures de la xarxa viària de comunicacions, a corredors no forestals ocupats per conreus, a nuclis de població i a la xarxa hidrogràfica.

Perímetres de Protecció Prioritària

9.3.5. Períodes de perill d'incendi forestal

Les èpoques de risc s'estableixen en funció del desplegament normatiu vigent a Catalunya. Així, la normativa de prevenció d'incendis i l'INFOCAT defineix en una època amb un risc d'incendi remarcable del 15 de març al 15 d'octubre i també un període d'alt risc d'incendi del 15 de juny al 15 de setembre en uns municipis determinats.

No obstant això, a efectes de l'INFOCAT, per a les comarques amb zones de pasturatge d'alta muntanya, el període amb un risc d'incendi remarcable està comprès entre l'1 d'octubre i el 30 d'abril, prorrogable fins al 31 de maig de forma total o parcial en aquelles comarques on les condicions meteorològiques i de la vegetació així ho aconsellen. Actualment, les comarques amb zones de pasturatges d'alta muntanya són els següents: l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, el Berguedà, la Cerdanya, l'Era Val d'Aran, la Garrotxa, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, el Ripollès i el Solsonès.

Aquestes èpoques de perill fixes es poden avançar o allargar si les condicions meteorològiques així ho aconsellen. També es poden establir dies concrets de risc

Temari específic

Guia d'estudi. [Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals](#) | 369
remarcable en funció de la meteorologia o la incidència humana a partir del Mapa Dinàmic de Perill d'Incendis Forestals.

9.3.6. Estructura i organització.

El Pla INFOCAT s'estructura segons l'organigrama model del PROCICAT amb el grup específic d'avaluació dels incendis forestals i dels riscos associats .

La persona titular de la Direcció del Pla és la màxima responsable de la gestió de l'emergència amb el recolzament del Consell Assessor i del Gabinet d'Informació. Aquests tres elements formen el Comitè d'Emergències, que s'ubica ordinàriament al Centre de Coordinació Operativa de Catalunya (CECAT). Els grups d'actuació executen les ordres emanades des de la Direcció del Pla i estan coordinats en el lloc de l'emergència pel coordinador del Centre de Comandament Avançat (CCA), que es constitueix, si escau, per les particularitats de l'emergència, i s'ubica en un lloc segur i proper a aquesta.

Per altra banda, l'actuació municipal és responsabilitat de l'alcalde o alcaldessa. En aquells municipis que els correspongui, aquesta actuació s'estructura a través del Pla d'Actuació Municipal (PAM) corresponent.

El Cos d'Agents Rurals forma part del Grup d'Intervenció, del Grup d'Ordre i del Grup d'Avaluació dels Incendis Forestals i dels Riscos Associats.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 370

9.3.7. Centres i altres elements definits en el pla INFOCAT

■ **Centre de comandament avançat (CCA):** Aquest centre s'ubica en un lloc segur i proper a l'emergència i és des d'on es coordinen in situ les actuacions dels grups actants per a combatre l'emergència. Aquest centre ha d'estar en contacte permanent i directe amb el CECAT, que és el que serveix d'enllaç amb el Comitè d'emergències del Pla INFOCAT. En funció de l'extensió territorial de l'àrea afectada i de les característiques de l'emergència, es poden establir més d'un CCA.

La persona coordinadora del Grup d'Intervenció (màxim comandament de Bombers present a l'incendi, de manera habitual) és també qui coordina el CCA i les actuacions de tots els altres grups al lloc de l'emergència.

■ **Centre de coordinació operativa de Catalunya (CECAT):** El CECAT és el centre superior de coordinació i informació de l'estructura de protecció civil de Catalunya i, per tant, és el Centre de Coordinació Operativa del Pla INFOCAT. Està regulat en el Decret 246/1992, de 26 d'octubre, sobre la creació del Centre de Coordinació Operativa de Catalunya i queda definit com un nucli de comunicacions que té per missió fonamental la informació, la comunicació, la coordinació, el suport i l'optimització dels esforços i actuacions de tots els organismes que puguin ser requerits durant una emergència. El CECAT és la seu habitual de la Direcció del Pla, del Consell Assessor i del Gabinet d'informació

9.3.8. Operativitat. Fases del pla INFOCAT

■ **Pre-alerta:** són situacions potencials en què es poden produir GIF o situacions de greu risc col·lectiu, així com també incendis forestals que no requereixen la intervenció de la totalitat dels grups d'actuació però que per les seves característiques poden derivar en situacions d'emergència més o menys greus i que, per tant, requereixen d'un seguiment proper i puntual de l'actuació.

■ El Pla INFOCAT es pot activar en fase d'Alerta o en fase d'Emergència , en

funció de les característiques de l'incendi forestal i dels elements vulnerables afectats o possiblement afectats.

o Fase d'alerta: Es procedeix a l'activació en fase d'Alerta davant d'aquelles situacions que facin necessari l'establiment d'àmplies mesures preventives i de control. L'activació del Pla Alfa en nivell 3 comporta la seva activació.

o Fase d'emergència: el Pla INFOCAT s'activa en fase d'Emergència quan hi hagi una situació greu provocada per un incendi forestal. En funció a la gravetat creixent de la situació, el Pla es pot activar en les (sub)fases següents:

■ Emergència 1 quan es produeixi un incendi o conjunt d'incendis simultanis que tinguin efectes importants però limitats i/o localitzats sobre el territori.

■ Emergència 2 quan es produeixi un GIF o conjunt d'incendis simultanis els efectes dels quals afectin una extensió important del territori.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 371

Les agrupacions de defensa forestal (ADF):

regulació legal.

9.4.1. Introducció

Les Agrupacions de Defensa Forestal (ADF) es van constituir com la continuació de les associacions locals que estaven enfocades a realitzar actuacions de vigilància i prevenció d'incendis forestals, així com de reforestacions. D'aquesta manera es defineixen com "... entitats sense afany de lucre, formades per propietaris forestals, ajuntaments dels municipis del seu àmbit territorial, voluntaris i voluntàries i entitats municipals adherides segons conveni que tenen com a finalitat la prevenció i la lluita contra els incendis forestals ."

Objectius [informació extreta de la web www.sfadf.org]:

9.4.2. Regulació

La primera regulació com a entitats va ser a l'ordre de 6 d'octubre de 1986, sobre regulació de les Agrupacions de Defensa Forestal (ADF), com a conseqüència del programa 'Foc Verd' elaborat pel Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca. Amb posterioritat l'any 1988 es van acabar de regular a la Llei forestal de Catalunya "... a les quals es reconeix personalitat jurídica plena per a facilitar la tasca important que, en col·laboració amb l'Administració autonòmica, l'Administració local i els particulars, hom els atribueix en aquest àmbit normatiu de la Llei. "

■ Ordre de 6 d'octubre de 1986, sobre regulació de les ADF

Podran formar part de les ADF:

o Ajuntaments

o Titulars forestals o les associacions legalment constituïdes

o Organitzacions professionals agràries.

o Associacions que tinguin com a finalitat la defensa de la natura, vinculades al municipi o als municipis en qüestió.

L'àmbit territorial podrà ser municipal o supramunicipal, en funció de les masses forestals que les integrin i dels seus límits.

■ Elaboració i execució col·lectiva de programes de vigilància i prevenció d'incendis forestals.

■ Col·laboració activa en l'organització, el control i l'execució de mesures dictades o que es dictin per la direcció general competent en matèria de prevenció d'incendis forestals , o amb qualsevol altre organisme que tingui autoritat i competència en la lluita contra els incendis forestals.

■ Realització de campanyes de divulgació entre els titulars de terrenys forestals sobre les

accions de prevenció i lluita contra els incendis forestals, perquè el sector tingui un coneixement més gran.

■ Sensibilització sobre la població rural i urbana en el territori de l'ADF.

■ Execució de plans de prevenció, creació i manteniment d'infraestructura, xarxa de camins i punts d'aigua.

■ Suport a l'extinció d'incendis forestals.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 372

Per poder constituir -se en ADF caldrà que estiguin representats com a mínim el 20% dels titulars forestals de l'àmbit territorial en qüestió o que la superfície agrupada representi almenys el 30% del total de superfície forestal. També serà necessari que hi formi part l'ajuntament dels ajuntaments dels termes municipals agrupats. Cada ajuntament no pot formar part de més d'una ADF.

Les ADF seran inscrites en un registre especial, del departament competent en matèria de prevenció d'incendis forestals, en el qual hi constaran el número que li correspongui, la denominació, el domicili, l'àmbit territorial, els membres de l'ADF i la Junta Directiva. Qualsevol variació de les dades inscrites haurà de ser notificada a l'encairgat del Registre.

Les ADF hauran de redactar un programa de vigilància i prevenció, un d'actuacions urgents en cas d'incendi i un de reforestació, si s'escau.

Les ADF col·laboraran en l'organització i l'execució dels programes que estableixi el Departament competent en matèria de prevenció d'incendis forestals, sobre vigilància i prevenció d'incendis, i coordinaran en tot moment la seva actuació amb la direcció general competent en matèria de prevenció d'incendis forestals.

■ Llei 6/1988 de Llei Forestal de Catalunya

Correspon al departament competent en matèria de prevenció d'incendis forestals la planificació, la coordinació i l'execució de les mesures i les accions que es realitzin per a la prevenció d'incendis forestals, en col·laboració amb els altres Departaments de l'Administració, les entitats locals, les Agrupacions de Defensa Forestal i els particulars.

Les Agrupacions de Defensa Forestal tenen personalitat jurídica i plena capacitat d'obrar.

El Pla Alfa.

9.5.1. Definició

El Pla Alfa és el procediment operatiu que té establert el Cos d'Agents Rurals per definir les actuacions dels efectius de vigilància i prevenció d'incendis forestals desplegats sobre el territori, davant les situacions de perill d'incendi que es produeixin.

9.5.2. Nivells d'activació

L'activació del Pla Alfa, la fa el/la Director/a General dels Agents Rurals, o bé l'Inspector/a en cap del CAR per delegació, i ve donada pel mapa de perill diari d'incendi forestal i altres eines d'anàlisi de risc. En funció de les situacions de perill es gradua en una escala de 4 nivells operatius, de 0 a 3, per cada comarca:

■ Nivell 0: risc baix o mitjà d'incendis forestals

■ Nivell 1: risc alt d'incendis forestals

■ Nivell 2: risc molt alt d'incendis forestals

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 373

■ Nivell 3: risc extrem d'incendis forestals

El nivell 3 es pot activar:

- Per massissos forestals (normalment espais protegits, com Parcs Naturals)
- Per perímetres de protecció prioritària.
- Per municipis.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 374

9.5.3. Vinculació amb l'INFOCAT

L'activació del Pla Alfa comporta l'activació de les fases de pre -alerta i alerta previstes en el Pla INFOCAT (Pla especial d'emergència per a incendis forestals a Catalunya).

9.5.4. Vinculació amb mesures preventives

L'activació del Pla Alfa també comporta l'establiment de mesures extraordinàries de prevenció, descrites en l'article 18 del Decret 64/1995, de 7 de març, de mesures de prevenció d'incendis forestals. Les autoritzacions d'activitats amb risc d'incendi forestal que atorga el Departament competent en matèria d'prevenció d'incendis forestals, solen tenir entre les seves condicions, la obligació de prendre majors mesures preventives, o fins i tot anul·lar-la, en funció del nivell de Pla Alfa que s'activi.

9.5.5. Efectes sobre els efectius del Cos d'Agents Rurals

L'activació de cada nivell comporta un grau de mobilització dels efectius permet establir el desplegament tàctic dels efectius de la Direcció General d'Ecosistemes Forestals i Gestió del Medi (efectius del GEPIF: Grup Especial de Prevenció d'Incendis Forestals) i de la Direcció General d'Agents Rurals: